

hoofdstuk van

n, dan vindt ge
menselijke
lie u met ieder
tweede ook
igs, dat u van
spreekt dit in
de ziet tiendu-
u staan. Allen
met mond en
rhoofd en wan-
toch is er iets,
gelaat van het
het herkennen
u alzo onder-
ge met allen
bestaan, zijt ge
u zijn. Immers,
am.

iet vragen. Wat
lat nooit iemand
geSchrift er u
chelijke natuur
Gods.
le menselijke
den, met sterk
igen, en met een
Beeld.
el alles en zink
d tevens, Adam,
aar den Beelde
n en door hem
s hij.

iets anders. Nu
chelijke natuur,
chelijke natuur
haar een stam-
nhoofd spreekt,
eelde Gods ge-
zelf „eeuwig en

in deze vraag:
in het paradijs,
n waarachtigen
hij er naar den
deed ontstaan:
nachtig zijn, in
n waarachtigen
lien hijzelf, als
t ik zijner per-

der vleeschwor-
het waarachtig
recht”.

lijdenis dan ten

lijk vol, dat we
oonlijke men-

s, door welker
verwierf, in zijn
s in hooge mate
stigd. Nu Shaw
t door hem zelf
Het beeld, dat
a heeft hij eerst
wat al zijn bio-
opmerken. Dat
rustig geschaad

t, het machtige
er mee en vall
en ernst zijner
heid des te ge-
zekere distance
et meer recht-
is meestal on-
rgere zich niet
op haar vernuft
vaar van Shaw
als wel in zijn

ng zijner eigen-
te ook de uiting
met de feiten
twee mogelijk-
iedt. Het besef
hier het overige
alles ongemeen
tot hooger plan
ertoont, op den

het leven op-
In de tooneel-
s veroverd. Hij
eken en op het
ij geen traditie
heerlijking van
nist is zulk een
een evangelie
Koninkrijk der
van deze aarde.
een practische
en... deze tijd

VISSERMAN.

schelijke natuur" van Christus, en van zijn
„eeuwige goddelijke Persoon" of wel zijn
„goddelijk ik" te doen hebben met „valsche
philosophische probleemstellingen"? Is 't dogma
der Kerk (want het dogma is niet een meening
van één persón — maar het dogma is een uit-
spraak der Kerk) omtrent het „Ik" van Christus
volgens den heer Janse tóch „speculatie" en „hei-
densche filosofie"? ¹⁾

...

Nu krijgen we nog de vraag, of de Bijbel
het woord „ik" in tweeërlei zin kent,
n.l. voor den totaalpersoon en voor den
persoon naar zijn innerlijkste wezen.

De heer Janse meent van niet.

En nu wil ik maar liefst een paar vertrouwde
exegeten aan het woord laten. Ik zelf geef gaarne
toe, dat ik geen exegeet ben; de heer Janse zal
toestemmen, dat ook hij het niet is. Maar Prof.
Greijdanus heeft toch wel ons vertrouwen! In
zijn exegete op Rom. 7:14-25 (Kommentaar op
het Nieuwe Testament, De Brief van den Apostel
Paulus aan de Gemeente te Rome I, blz. 347, Am-
sterdam, 1933) zegt hij het volgende: „Het gaat
hier om het eigenlijke subject van het zondigen:
is dat Paulus, of is hij dat niet, hoewel hij de
zonde doet? De apostel antwoordt: ik naar mijn
innerlijkste wezen niet. Hij zegt dat in vs 20b
uitdrukkelijk en nadrukkelijk, vgl. ook vs 17.”
(Spatiëring van mij, J. W.)

En vier regels verder:

„Ofschoon Paulus de zonde doet, en dus
voor haar verantwoordelijk is, doet hij ze toch
niet naar zijn diepste persoonlijkheid
en innerlijkste wezen, vgl. vs. 22”

Onze exegeet kent hier dus wel degelijk tweeërlei
beteekenis toe aan het woord „ik”: „ik Paulus”
en „ik naar mijn innerlijkste wezen”.

Of meent de heer Janse ook hier van Prof.
Greijdanus te moeten zeggen, dat zijn opvatting
staat onder invloed van heidensche filosofie?

Het is anders waarlijk geen vergissing, als Prof.
Greijdanus zoo schrijft. Want één bladzijde vroeger
had hij reeds geschreven: „De apostel onderscheidt
hier, „en emoi" (in mij) tusschen zich naar
zijn eigenlijk subject en willen, en de
in hem zijnde, en hem beheerschende zonde. Hij
doet dit nog sterker in vs. 18. Hij maakt daar
onderscheid tusschen zich en zijn vleesch. Het
zondige wordt wel door hem gedaan, maar
niet door zijn ik, zijn diepste willen, zijne inner-
lijke en eigenlijke persoonlijkheid, vgl. ook vs. 22.
Daarmee stelt hij in zich geen tweeërlei ik,
doch stelt hij de kern van zijnen per-
soon tegenover zijn overig bestaan,
zijn ik tegenover zijn lichamelijke en
geestelijke krachten, en deze laatste als
overheerscht door de macht der zonde.”

Ik onderstreepte een paar uitdrukkingen, die
dunkt mij duidelijk genoeg spreken voor de alge-
meen geldende Gereformeerde opvatting, zooals
die ook door mij werd verdedigd.

Immers het gaat om de vraag, of het
woord „ik" behalve voor den totaalper-
soon ook gebruikt kan worden van de
persoonskern in onderscheiding van
de lichamelijke en geestelijke krach-
ten. En wat Prof. Greijdanus hier zegt is zeer
duidelijk hetzelfde als wat wij betoogden.

En Prof. Greijdanus staat onder de exegeten niet
alleen. Zoo schreef de orthodoxe Theodor
Zahn in zijn commentaar op Romeinen (Leipzig
1910) bij de exegete van Rom. 7:20:

„Das betonte Ich des Subjekts von ou theloo
bildet den Gegensatz zu einem anderen Subjekt,
welches das Böse will; es bezeichnet ebenso wie
im Nachsatz das eigentliche Ich im engsten
Sinne, welches sich von den handelnden
Gesamtpersönlichkeit unterscheidet
und einen den sündhaften Trieben des
Fleisches entgegengesetzten guten Willen gewon-
nen hat”.

Ook hier onderstreepte ik de uitdrukking „Ich
im engsten Sinne" en vervolgens.

Gaarne ben ik bereid, den heer Janse nóg een

1) Met nadruk wil ik ook nog gaarne wijzen op hetgeen
Dr A. Kuiper Sr. schreef in „De Vleeschwording des Woords"
(Amsterdam 1887), hoofdstuk VIII „Geen menselijke per-
soon aangenomen". De groote betekenis van het dogma, dat
hier aan de orde is, wordt daar uitvoerig omschreven. Slechts
dit gedeelte willen wij laten overdrukken:

„Neen, alle waarheid is één keten, en geen schalm in die
keten kan vertrokken, of van lieverleë trekken de overige
schalmen mee, en daarom kon het niet anders of de moderne
orthodoxen, die begonnen met op Schrifteenen af te wijken,
moesten er huns ondanks toe komen, om ook een afwijkende
belijdenis van den Christus te berde te brengen.

Dat het nu dien weg opging, is ook ten opzichte van de
belijdenis van den Christus reeds lang door godgeleerden
opgemerkt en door de gemeente besef, maar men bleef dusver
nog in gebreke het eigenlijke punt aan te duiden, waarin de
dwaling dezer moderne orthodoxen in hun belijdenis van den
Christus uitkwam.

Vandaar het hoog belang om dit uiterst gewichtige punt eens
iets krasser op den voorgrond te plaatsen.

Onze goede gereformeerde theologen hebben het klaar en
duidelijk uitgesproken, *unio personalis non est unio duarum
naturarum*, maar moet zijn *unio personae divinae cum
natura humana*, d.i. de persoonlijke vereeniging in den Christus
mag niet beschouwd als „een vereeniging van twee naturen"
tot één persoon, maar moet beliden als „een vereeniging van
den goddelijken persoon met de menselijke natuur." (Blz.
74 en 75.)

aanwijzing te geven. Ik verzoek hem vriendelijk
te lezen (en ik verzoek ook hen, die nog twifelen
mochten onder mijn lezers, zulks eveneens te
willen doen) Dr A. Kuiper „De Gemeene Gra-
tie", 2e deel, blz. 304 en vervolg (Amsterdam 1903).
Het opschrift van dit hoofdstuk luidt duidelijk
genoeg en niet dubbelzinnig: „Tweeërlei ik".
Op blz. 306 schrijft Kuiper:

„Hieruit blijkt, dat men ook in het middelpunt
zelf van ons wezen weer te onderscheiden heeft:
1o. de kern er van in ons ik; en 2o. de onder-
scheidene bewegingen of functiën van dat ik. En
is dit eenmaal goed gevat, dan zal men terstond
inzien, hoe alleen dat ik, als binnenste kern, blijft
wat het is, maar hoe daarentegen die neiging, die
denkende en die willende beweging, bij weerom-
stoot, zekeren invloed van de gemeene gratie
ondergaan”.

Op blz. 309 lezen wij:

„Onderwijl het diepste ik in ons wezen steeds
hetzelfde en zichzelf gelijk blijft, gaat daaren-
tegen het bewustzijn vooruit, wordt rijker aan in-
houd, en leert ook zijn eigen ik beter verstaan.
Het is dan ook tegen alle reden en tegen alle
levenservaring in, als men weigert op dit onder-
scheid tusschen ons bewustzijn en ons ik
scherp te letten. Dit onderscheid is zelfs de grond-
slag van alle opvoedkunde, en wie dit onderscheid
verwaarloost, telt onder de nadenkenden eenvou-
dig niet mee”.

Tot zoover Kuiper.

Mij dunkt, bij deze citaten kunnen we het nu wel
laten. Ik had gaarne het geheele artikel van Kuy-
per afgedrukt, maar plaatsruimte verbiedt zulks.

Nog één opmerking wil ik maken. De heer Janse
zegt aan het slot van zijn schrijven: „Er zit na-
tuurlijk nog heel wat meer filosofie en theolo-
gie aan vast”.

Wij stemmen dit den heer Janse grif toe. Juist
daarom willen wij hem er gaarne op wijzen, welke
theologie er aan vast zit en hoe weinig hij met zijn
meeningen overeenstemt met de Gereformeerde
theologie en met de Gereformeerde belijdenissen.

En nu moet de heer Janse niet meer schrijven,
alsof ik eigenlijk aan het speculeeren geslagen ben.

Ik heb niets anders gedaan, dan datgene, wat
onder ons algemeene geldigheid heeft, in herinne-
ring brengen.

J. W.

N. B. Hierbij wil ik het laten wat betreft het
antwoord aan den heer Janse. Ik verlang er naar,
met mijn artikelen over „het ik" rustig verder te
gaan. Ik beveel ook die verdere artikelen in de
belangstelling van den heer Janse aan. Ten deele
toch zijn zij een verdere beantwoording van de
vragen, die er bij hem rezen. Verleden week zeide
ik immers, dat ik van oordeel ben dat de heer J.
ook over het gebruik van het woord „ik" in het
dagelijksche leven een niet geheel juiste opvatting
heeft. En dit moge blijken uit hetgeen we reeds in
het nummer van 9 Maart schreven, en uit hetgeen
we verder schrijven zullen.

J. W.

OPVOEDING EN ONDERWIS

„Op voor Uw school!”

Onder deze „titel" bevat het laatste nummer
van „Het Schoolblad", orgaan van het Neder-
landsch Onderwijzersgenootschap, een artikelje,
waarin propagandisten worden opgeroepen, om te
ijveren voor de Openbare School. 't Loopt tegen
April, Mei; dat is op vele dorpen de tijd, dat de
kinderen, die de leeftijd hebben bereikt, naar
school moeten en nu dient men er overal een waak-
zaam oog over te houden, dat de kinderen naar de
Openbare School worden gezonden. Overal, zoo
meent het blad, moet men samenwerking zoeken
met alle comités, die de bevordering van deze
school bedoelen. Op ouderavonden kan dat met
succes geschieden. De menschen moeten worden
opgewekt, hun vrienden en kennissen tijdig aan
te sporen, hun jonge kinderen op de juiste plaats
te doen inschrijven.

Nog beter acht men vaste huisbezoekers, die
overal komen, waar kinderen van de geschikte
leeftijd zijn. Er zijn al plaatsen, waar men de
adressen heeft van alle kinderen, die de zesjarige
leeftijd naderen. Een persoonlijk woord van een
vertrouwd propagandist heeft de meeste kracht.
Evenwel kan men ook door lectuur werken. Op
geregelde tijden een klein geschriftje verspreiden,
is zonder twijfel een geschikt middel om de zaak
warm te houden. In Den Haag werkt men met
reclame-biljetten voor de ramen van verscheiden
woningen. Zoo wordt de aandacht van de voorbij-
gangers op de Openbare School gevestigd.

Het blad meent, dat er in positieve zin moet
worden gewerkt. Er is genoeg goeds van de Open-
bare School te zeggen, zoodat men de taktiek van
verdachtmaking wel kan missen.

Het blad wil wel laten informeren naar laak-
bare propaganda van de tegenpartij en beweert
dan, dat het gebruik daarvan niet zeldzaam is.

Behalve de laatste bewering, die we voor reke-
ning van het blad moeten laten, kunnen we voor
een stukje als dit respect hebben. Wie met volle
overtuiging een zaak dient, deze liefheeft en meent,
dat het heil van het vaderland nauw betrokken is
bij den bloei van die zaak, in dit geval de Openbare
School, mag ijveren, moet ijveren, moet propa-
ganda maken. Vooral, nu die school in de laatste
jaren zooveel terrein verloor, valt het te begrip-
pen, dat haar onderwijzers de handen ineenslaan,
om haar te helpen. Daar zeg ik geen woord
kwaad van.

Mijn bedoeling met dit hier te releveeren is
geen andere, dan onze menschen er op attent te
maken, dat we deze propaganda in het oog moe-
ten houden. Actie, het kan niet anders, moet ook
hier reactie wekken. Nu hebben wij het altijd ge-
makkelijker, om onze menschen te bereiken. In
de kerk, op verschillende vergaderingen, bij huis-
bezoek, op ouderavonden krijgen wij telkens de
gelegenheid, het groote belang van het Christelijk
Onderwijs te bepleiten. Bovendien blijft onze pers
niet achter.

Toch moeten we er ook oog voor hebben, dat er
nog een breede schare van menschen is, die het
eigenlijk niet goed weten, waar ze hun kinderen
heen moeten zenden. Zelf zijn ze in hun belijdenis
niet positief, maar ze vinden daarin zoo weinig
bevrediging, dat ze voor hun kinderen wat anders
begeeren. Die gunnen ze toch wel onderwijs in de
dingen, die niet van deze aarde zijn en waarover
de Heilige Schrift het kind alleen het rechte licht
kan geven. Ik geloof, dat wij deze menschen niet aan
de propagandisten voor de Openbare School moe-
ten overlaten. Daar moeten wij ook komen; ook
onze school is waard, het pleit voor haar te
voeren. Daar kunnen ook wij onze lectuur brengen.
Ik denk aan het blaadje voor de Unie-collecte
en aan het blaadje, dat thans door de „Unie, een
School met den Bijbel", regelmatig uitgegeven
wordt. Bij duizenden wordt het verspreid en het
bevat goede lectuur van propagandistische strek-
king.¹⁾

En willen we dan meteen ook een oogje in het
zeil houden, wanneer we kennis maken met de
propaganda van de overzij? De raad in Het School-
blad is best, de voornemens zijn wel goed, maar
er zijn wel eens ijveraars, die te ver gaan. Bewe-
ringen moeten wel eens worden bestreden, argu-
menten weerlegd.

G r.

G. MEIMA.

1) Zie ook de advertentie: „Waarom Chr. Onderwijs?"
door Ds C. A. Vreugdenhil, op de achterpagina van dit
nummer.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De taak der Zending in Engelsch-Indië.

III.

Opdat wij zouden verstaan welke taak de zen-
ding in onzen tijd in Engelsch-Indië heeft, hebben
wij in ons eerste artikel eenige belangrijke wijzi-
gingen genoemd op dat zendingsveld; er is in de
laatste jaren ook daar veel veranderd. En zoo
is de vraag opgekomen: geven die veranderingen
aanleiding, om de taak der zending ook als een
andere te beschouwen dan voorheen?

Op vier zaken vestigden wij de aandacht.

Allereerst, wel is het waar, dat slechts 1½ pCt.
der bevolking zich bij de Chr. kerk heeft aan-
gesloten, maar de invloed der zending is veel
verder merkbaar, zooals de voordrachten van
Stanley Jones o.a. ons toonen.

Voorts beleeft het Hindoeïsme een krachtige
renaissance, welke vooral door de Brahmanen
gesteund wordt.

Niet minder trekt de aandacht de droeve toe-
neming van het saecularisme; een stroom van
god-loosheid wordt, vooral onder invloed van het
Russisch Bolsjewisme, over Indië uitgestort.

En eindelijk is ook van belang het streven, om
de vele millioenen kasteloozen toegang te geven
tot de tempels.

Moet dit alles nu ertoe brengen, om de zending
in andere banen te laten gaan?

Zendingsdirecteur Ihmels, aan wiens belangrijk
artikel in „Botschafter an Christi Statt" over „Un-
sere Botschaft im heutigen Indien" wij onze ge-
gevens ontleenen, herinnert aan F. Heiler, die in
zijn „Die Mission des Christentums in Indien"
een algeheel nieuwe oriëntering vraagt ten op-
zichte van de grondslagen der zending. Hij toch
bewondert de vroomheid van den Indiër, en acht
het onjuist te meenen, dat het Christendom het
Hindoeïsme moet „overwinnen". Het is veel eer
de taak der zending, het Hindoeïsme in verschil-
lende opzichten te corrigeren, en alzo tot vervul-
ling te brengen; dan gaat de zendingsarbeid in
het voetspoor van Jezus Christus, die ook zeide:
„Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar te
vervullen”.

Is dit nu inderdaad de houding, die de zende-
ling tegenover het Hindoeïsme moet aannemen?
Oppervlakkig geoordeeld is er veel voor Heilers

beschouwing te zeggen. Het saecularisme is een vijand, waartegen Christendom en Hindoeïsme gezamenlijk kunnen en moeten optrekken; en ook zou een voorzichtig zich aanpassen aan Hindoeïstische gedachten en verwachtingen het Evangelie grooten ingang doen vinden in alle kringen. Zoo schrijft Stanley Jones in zijn boek „Christus langs den Indischen heirweg": „Het Hindoeïsme zou onder invloed der zending zich langzamerhand kunnen opheffen tot steeds hooger trap, en ten slotte in het Christendom kunnen overgaan, zonder zijn goede bestanddeelen te verliezen".

Juist omdat deze opvatting door talentvolle mannen als Heiler e.a. wordt verdedigd, is het noodig positie te kiezen in de Schrift, en in de Schrift alleen. Het gaat er niet om, wat ons succes beoogt, maar om de voorschriften des Heeren.

En dan is drieërlei te bedenken.

Allereerst, de zending moet zich houden aan hetgeen haar Heere en Koning haar heeft opgedragen. Hier past allermint een eigenwillig handelen. De gezant voert slechts de opdracht van zijn zender uit. Paulus schrijft dan ook aan de Corinthiërs: „Zoo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade". Verder gaan, anders handelen dan de opdracht luidt, zou ongehoorzaamheid aan Christus zijn. „Het gaat bij den prediker niet om inzichten en overtuigingen, niet om wetten en ordeningen, niet om kulturele gebruiken en vormen, maar om een werken van den levenden God". Het is de taak van de zending aan den mensch, die het nog niet weet, bekend te maken, dat de Heere genadig is, groot van raad en machtig van daad. De zondaar wete het, dat God alleen werkt, en dat dan niemand keert. Hij doet 't wonder der vernieuwing; Hij is de Zaligmaker.

Het Evangelie is niet de vervulling van het goede, dat in het Hindoeïsme wordt gevonden, maar is geheel iets anders, het is een nieuwe boodschap, het is openbaring Gods van hetgeen de Hindoe niet weet en zonder prediking ook nooit zal kunnen weten.

Daarom moet ook het streven van sommigen, om het Oude Testament te vervangen door de beste geschriften der Hindoes zelf, en deze dan naast het Nieuwe Testament te zetten, beslist worden afgewezen. Dit nader te verdedigen zou ons er toe brengen de betekenis van het Oude ten opzichte van het Nieuwe Testament uiteen te zetten, wat voor onze lezers niet noodig is. Wij zijn te zeker overtuigd van de onlosmakelijke eenheid van Oud- en Nieuw-Testament; wij zijn ons er te goed van bewust, dat het Nieuwe zonder het Oude Testament niet recht verstaan kan worden; ook handhaven wij te stellig de eenheid der gansche Schrift.

Het tweede wat wij te bedenken hebben bij de vraag, of de zending een anderen koers moet nemen, is, dat de prediking van het aloude Evangelie des Ouden en des Nieuwen Testaments moet geschieden in den geest van liefde en ootmoed.

Dit spreekt vanzelf, maar hoe licht wordt het vergeten! De Westerling voelt zich van nature als het ware de meerdere van den oosterling; het rassenbewustzijn gaat dan spreken, terwijl het bij het Evangelie zwijgen moet: er is in Christus geen onderscheid. Menig zendeling heeft het bij den Inlander bedorven door zijn meerderheidsgevoel.

Alzoo geen kleineerende polemiek! Ook geen verwisselen van beschaving en Evangelie! Ja, altijd weer geldt de eisch, dat de Europeesche bril moet worden afgezet.

De geschiedenis der zending leert, dat de zendingen meermalen iets hebben veroordeeld en bestreden als heidensch, zondig, en zelfs duivelsch, terwijl het toch in werkelijkheid niets anders was dan een volksgebruik, dat door den vreemdeling niet verstaan werd. Ook is het plicht alle recht te laten wedervaren aan hetgeen de Indiër op het gebied van kunst en wijsbegeerte presteert. En niet minder moet voorzichtigheid worden betracht bij het beoordeelen van verschillende toestanden op zedelijk gebied.

Den zendeling, die vervuld is met den geest van liefde en ootmoed, zal dit alles niet moeilijk vallen; hij is zich van eigen zwakheid en tekortkoming te goed bewust, en weet, dat ook hij slechts van genade kan leven.

Op de Conferentie van Jeruzalem werden dan ook terecht deze woorden gesproken: „Wij gaan niet naar de zoogenaamde niet-Christelijke volken, omdat zij de slechtste menschen in de wereld zijn en zij alleen hulp noodig hebben, maar wij gaan tot hen, omdat zij een deel der wereld uitmaken en met ons in denzelfden nood verkeeren".

Hieruit vloeit vanzelf iets anders voort.

Wij gelooven aan het bestuur Gods over alle volken. Ook het Indische leven heeft Hij geleid; en in die leiding heeft Hij Indië voorbereid voor het komen van Evangelie.

Daarmee wordt natuurlijk niet de achterdeur binnen gelaten, wat wij de voordeur uitstuurden. Want bij het beoordeelen van die „voorbereidingen" kan en mag alleen de maatstaf van het Evangelie zelf worden aangelegd; wat in volksgebruiken en sociale structuur verwerpelijk is of kan worden overgenomen en gezuiverd, maakt alleen de openbaring des Heeren uit. Ook moet bij dat licht de vraag van de kaste-ordening worden beantwoord.

Wat dit laatste betreft: ernstig worde onderzocht, of het kaste-stelsel in dien zin kan worden hervormd, dat het de plaats inneemt van onze standen in de Westersche maatschappij. Hier ligt inderdaad een probleem, waarvoor een oplossing moet worden gekregen. Zooals het kastewezen nu is, is het in flagranten strijd met het Christendom; daar is men het tamelijk wel over eens.

Zelfs moet het doel zijn te staan naar een eigen Indische theologie. Het Indisch denken is zoo door God gegeven, dat, mits in het rechte spoor geleid, ongetwijfeld de waarheid Gods op Indische wijze kan worden ingedacht en weergegeven; dat zou de theologie in het algemeen ongemeen verrijken.

Ten slotte is er nog een derde punt, dat ter sprake komt bij de kwestie, of de zendingen, wegens de veranderde situatie ook hun optreden tegenover het Hindoeïsme moeten veranderen. Dr Ihmels formuleert het als volgt: „Er (n.l. der Missionar) hat seine Botschaft in ständiger Auseinandersetzung mit dem Hinduismus zu vollziehen".

De eisch, zoo betoogt Dr Ihmels, om alle minachtende polemiek achterwege te laten, blijft bestaan, maar mag niet tot een kleurloze prediking leiden.

Hij keert zich in zijn uiteenzetting met name tegen Dr Stanley Jones, en wij vallen hem hierin bij. Natuurlijk heeft Jones recht op erkenning wegens zijn voortreffelijke arbeid; zijn boeken zijn „verslonden", en wekten terecht bewondering. Maar velen hebben toch bij het lezen wel gevoeld, dat de schrijver te ver ging; er haperde iets. En het doet ons goed, dat een man van erkende bekwaamheid als Dr Ihmels op die leemte de aandacht vestigt.

Reeds in zijn eerste boek: „Christus langs den Indischen heirweg" zegt Stanley Jones, dat hij eenvoudig Christus als den levenden Heere predikt en niet als den gekruisten Christus volgens de dogmatiek.

Men voelt de dwaasheid dezer opmerking. Het kruis gaat toch aan de verrijzenis vooraf? Wij zouden niet van den levenden, den levend geworden, Heere kunnen spreken, indien Hij niet eerst gestorven ware. Ja, dat wij Hem als den levenden Heere aanbidden, heeft zijn oorzaak en grond in het kruis. Hoe zou de levende Christus onze Zaligmaker kunnen zijn, indien Hij zich niet had laten kruisigen?

Men bedenke wel, dat Stanley Jones geen bezwaar maakt tegen het kruis van Christus. Ook hij knielt bij dat kruis. Doch in de prediking houde zich de zendeling in Indië bij de eenvoudige waarheid, dat Jezus leeft, en hij mijde de dogmatische beschouwingen aangaande het kruis. En hij oordeelt zoo in het belang van den arbeid en tot heil van den Indiër.

Doch Dr Ihmels merkt hiertegen op, dat eeuwenlange ervaring den Indiër al zoo geschoold heeft, dat hij als vanzelf nadenkt over de Christelijke waarheden, en als hij niet dogmatisch nader onderwezen wordt, daaraan gedachten verbindt, die niet in de lijn liggen van de Schrift.

En dan heeft de opvatting van Stanley Jones, een opvatting, die door velen gedeeld wordt, nog dit bezwaar, dat de Indiër van nature syncretist is, en het gevaar van syncretisme in de hand wordt gewerkt, als niet de leer aangaande Christus wordt uiteengezet, maar slechts met de eenvoudige mededeeling der waarheden wordt genoegen genomen.

Zoo trekt dan Dr Ihmels deze conclusie: „Bij de eerste prediking zal in den regel critiek op de Indische religie achterwege moeten blijven. Maar de zendeling zal ook dan niet slechts den mensch in den Indiër toespreken, maar hij moet zich tot den Indischen mensch wenden. De theologische uiteenzetting zal dan reeds bij de eerste prediking van zelf als noodzakelijk volgen en tevens tot een critiek op de Hindoeïstische gedachten worden".

Het is noodig op dat syncretisme, waarvoor de zending in Indië zich niet genoeg wacht, nog nader in te gaan. Vanzelf worden dan eenige verkeerde zendingsmethoden afgewezen.

J. D. W.

Rectificatie, en nog wat.

Van Dr Berkouwer kreeg ik volgend ingezonden stuk:

Watergraafsmeer, 17 Maart 1934.

Hooggeleerde Heer,

Gaarne zou ik willen, dat U het onderstaande in Uw blad zoudt willen opnemen. Tot m'n groote verbazing laat U in de Persschouw mij zeggen: „de pluriformiteit moeten we maar niet vervangen door de uniformiteit, want dat lukt toch niet" en dan gaat U dat bestrijden.

Mag ik U vragen: heb ik dat gezegd?

Ik wil hier nogmaals het woord letterlijk overnemen:

„Ik laat thans in het midden of de pluriformiteits-idee tenslotte moet voeren tot het kerkelijk quietisme, dat zegt: och, laten we alles maar zoo laten. Laten we de pluriformiteit maar niet trachten te vervangen door de uniformiteit, want dat lukt toch niet en er zit toch ook in die pluriformiteit wel iets (resp. veel) moois."

U zult toch wel toestemmen, dat niet ik, maar het kerkelijk quietisme die volgende regels spreekt.

Ik geloof, dat rustige lezing van deze zinnen toch werkelijk alle misverstand buitensluit.

Hoogachtend,

Uw dw.,

G. C. BERKOUWER

Het spijt me heel erg, dat ik Dr Berkouwer verkeerd begrepen heb op dit ééne punt. Ik verklaar mijn exegetische fout enerzijds uit mijn haastig lezen, anderzijds uit het feit, dat Dr Berkouwer in het weergeven van de meening van het kerkelijk quietisme, zijn zinnen niet door een komma-punt, doch door een punt gescheiden heeft. Andere lezers, die ik achteraf vroeg, hadden 'tevenzo begrepen. Gelukkig heb ik de heele passage onverkort opgenomen, ook met de aan de bedoelde passage voorafgaande zinnen.

Onder betuiging van mijn leedwezen over het misverstand neem ik dus den kop van de Persschouw van verleden week tot en met de eerste helft van kolom 1 van bl. 191 terug, zoover Dr Berkouwer er in betrokken zou zijn. Overigens zijn er natuurlijk wel onder ons, die den door mij abusievelijk aan Dr Berkouwer toegedichten gedachtengang volgen. Zakelijk zou dus tegenover hun bedoeling mijn opmerking zich willen blijven stellen. Maar het blijkt, gelukkig, dat Dr Berkouwer in dezen aan mijn zijde staat op dit punt.

Voorts: Dr Berkouwer heeft in zijn laatste nummer zich weer gemengd in het debat. Ik zal hem niet daarin negeeren, maar stel mijn beantwoording uit tot een der volgende nummers. Om twee redenen: a. om niet te veel in één nr over dezelfde zaak te schrijven; b. om af te wachten, of Dr Berkouwer soms nog meer schrijven mocht onder het loopen van de reeks. Om de onder a. genoemde reden ga ik ook voorbij aan het overigens mij zeer verblijvende artikel van Ds W. W. Meynen in „Dordtsche Kerkbode".

Beweringen van „Woord en Geest".

„Woord en Geest" heeft het weer eens te bont gemaakt, zoo met Dr Miskotte, en dergelijke. Thans wordt er weer eens nader ingegaan op kwesties, waarover al lang met Dr Miskotte's verzekerde woorden beslist was. Dr Berkouwer („Watergr. Kb.") zegt er dit van:

In „Woord en Geest" van 2 Maart j.l. wordt door Ds J. Diepersloot een felle aanval gedaan op „De Standaard", naar aanleiding van de artikelen, die van tijd tot tijd in dat blad geschreven werden over de geestelijke situatie van onzen tijd. De schrijver zegt, dat in „De Standaard" te lezen stond een „botte, van alle begrip verstoken veroordeeling van de diepste en gewichtigste verschijnselen onzer dagen op geestelijk gebied". Immers dit A.R. blad ziet in de stroomingen van rechtsmodernisme en Zwitsersche theologie (Barth) een weigering om naar het Vaderhuis terug te keeren. En — aldus geeft Ds Diepersloot de situatie dan weer — „het Vaderhuis is n.l. voor „De Standaard" niet het Vaderhuis met vele woningen, waarvan de bijbel spreekt, maar... het systeem der A.R. beginselen". De houding van „De Standaard" herinnert aan den oudsten broeder uit de gelijkenis.

„De Standaard" kan 't daar voorloopig mee doen. Want erger is er wel niet. Een verkeerde kijk op — het Vaderhuis.

Ds Diepersloot schrijft: „Het zou echter wel eens kunnen zijn, dat Barth naar het „Vaderhuis" der A.R. beginselen niet terug kan keeren, juist omdat hij werkelijk en volhardend terugkeeren wil naar het Vaderhuis van God".

Geheel dit artikel is een felle beschuldiging, maar op de vraag, wat hier de kern van de kwestie is, wordt volkomen juist geantwoord: „In elk geval een totaal andere opvatting van wat gehoorzaamheid is".

Het zijn bekende klanken, die we in dit artikel vinden. De A.R. politiek bestookt met — Barthiaansche zinnen. In het opstellen van „beginselen", „handhaaft" de mensch zichzelf en al worden die beginselen ook honderd en duizendmaal afgeleid uit de Schrift, het zijn toch „menschelijke" beginselen en tenslotte „een laatste poging tot zelfhandhaving van den zondigen mensch, die desnoods ook de Schrift gebruiken wil om toch maar niet naar God Zelf te hoeven luisteren".

Bekende klanken.

Ruimte maken niet voor een systeem van menselijke beginselen, maar voor het Vaderhuis zelf!

Maar ik voel me toch meer thuis in de beschouwingen van „De Standaard" dan in deze kritiek. Omdat het gemakkelijker is zichzelf te handhaven met een stel menselijke beginselen? Och neen. Ds Diepersloot weet toch, dat zij, die deze beginselen aanvaarden, werkelijk overtuigd zijn, die gevonden te hebben als resultaat van het luisteren naar het Gods Woord.

Wat is dat voor een beschuldiging: de Schrift gebruiken „om toch maar niet naar God Zelf te hoeven luisteren". Ik herinner me dien zin uit één van Barth's artikelen als een kritiek op het biblicisme, maar daar ligt toch een „beschouwing" achter, een theologie, een „beginsel", een „kijk" op het Vaderhuis. Alleen maar — een andere kijk!

Barth ziet geen mogelijkheid om een direct verband te leggen tusschen onze politiek en Gods wil. Ds Diepersloot weet toch wel, dat Barth vanuit zijn theologische gedachten niet alleen positie kiest tegen A.R. politiek, maar tegen allerlei richtingen, die iets uit de Hellige Schrift „afleiden", om daar dan mee te „werken" in het praktische leven.

Het is wel een heel simpele probleemstelling, dat

het Vaderhuis der A.R. beginselen uit de allereerst moet of er wer men tuss van God, hoe we moe het politiek kunnen we loepig niet.

Ik heb er lezen in „De weet toch w zou moeten verschillend is (h.v. ont van Christ

Inderdaad politiek, ma en wie met wil oplossen op als profe met „den ou heeft „De S: Vaderhuis. Want hier gen de moe A.R. begins het verband van die zijd (onontkoom den wil var held.

Wanneer gezien, dan wel duidelijk moment des woningen" M

Deze Ds D om mee te d tirade:

Inzonderh door principi menschen s van het nat zoover ik w sprak, in ee gen. Sinds overgenome zien hoe B meewaaen, veel voor c volgelingen zoeken.

Er loopt c zaglijk misv alsof bij Ba religie en zaak, gesch met elkaa handelen, m ben met d Prof. Schild Barths hou ralen geest

Men moe theologie b kan de gew Barth op e heid van b dat Barth maken van den dienst

Wie heeft i in de schoen ste zinnen? T

tegenovergest ralisme bego danks terch bruikelijke d en „christel

Barths opvat ren" van de gehoopt.

Hegel en K overgestelde en veel and sie. Zoo iets en het libera „weergave"

Overigens waarvan Dr zóó schrijft smaalt op w huis".

In het „E schrijft de b

Leeft de midden de gaat er ee dikant, zoc de gemeer lend, waan dood is in licht gebeu blijft in z in de oia gemeente nomen. H Christus ditioneele